

IV. Cum id pauperibus et merentibus elargimur, juxta id Proverb. XXXI. *Date siceram merentibus et vinum his, qui amaro sunt corde, bibant et obliviscantur egestatis suae* (Chal. *destritarum vestium*) et doloris sui. Ad hoc enim Deus post diluvium docuit Noen invenire vinum, ut ejus et filiorum, ob inductum mundi diluvium et rerum omnium exterminium, conceptum merorem hilaritate vini temperaret, ut vult S. Chrysost. hom. XXIX. in Genes. Pari ergo ratione justum est ut divites pauperum et ægrorum merorem et languorem vini hilaritate atque efficacia abstergant. Ita Christus vino pauperem sponsum lætificavit, et a confusione liberavit. Quod si calix aquæ frigidæ datus pauperi mercedem habet, Matthæi X. quanto magis vini? Unde Augustinus, serm. XXIII. ait: *Quod in ebrietate periturum erat, in pauperum refectioem proficiat*. Quam multos ægros et captivos lætificare potes vino tuo? Quando sitiendi terræ nubes imbrem infundunt, tota terra lætificatur. Pari modo pauperes recreare potest, ut miseriarum suarum obliviscantur qui vino eos solari voluerit. Et hoc meo judicio insinuavit etiam Deus, Num. XXVIII. cum in fine sacrificii jussit pedem altaris vino profundi. Altare enim Christum, pedes ejus pauperes significant. Hi ergo si vino, quod in fine mensæ superest, sitibundi perfunderentur, Deus utique lætificaretur; id quod sæpe ostendit, miraculose refundendo vinum pauperibus erogatum. Sancta Francisca Pontiana, cum ejus socer vas præstantioris vini sibi in cellam reponi jussisset, illa id paulatim pauperibus distribuit. Inventum ab illo vacuum, et nurus objurgata quemadmodum et a marito Laurentio. Sed ipsa ad cellam reversa et genu flexa orat Dominum ut non jam aquam, ut olim in Cana, sed aerem dolii velit in vinum mutari, ne in posterum prohibeatur ab elemosynis. Moxque impetravit ut vas illud nobiliori longe vino repleteretur. Ita Ursinus in ejus vita.

S. Homobonus: « Cum prædiolum cæteris divenditis et in egenos erogatis, sibi, pauperibusque servasset, eoque fossoribus vinum aliquando ferret, occurrere ei mendici aliquot ab eo petentes: quibus vir sanctus summam cum animi hilaritate et frontis lætitia porrexit. Sed cum exhausti fere essent canthari, nec propter uxoris acerbiter auderet domum reverti, eos aqua replevit ac benedixit. Vinitores autem se nihil unquam suavius gustasse asserentes, quærebant, unde tam bonum vinum habuisset? Vir Dei, qui optime sciret, quid fecisset, arbitratus se derideri, bibit et ipse incomparabilis bonitatis vinum; gratiasque Deo, cujus esset illud opus, maximas egit: nec tamen, vitandæ ina-

nis gloriæ causa, imprudentium hominum omnem recte factorum mercedem furim prædatur, quod factum fuerat, cuiquam dicebat, nec exire, atque in vulgus emanare patiebatur. Sed qui eum viderant, dum aquam in vasa infunderet, cum et ipsi vinum gustassent, hoc miraculum cæteris prædicaverunt. » Ita in ejus vita, apud Sur. 19. novem.

V. Quando debili stomacho præditi ad conservandam veletudinem et vires roborandas modicum potamus, id quod suavit S. Paulus Timotheo: *Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum, et frequentes infirmitates tuas*, I. Tim. V. Quia nimirum, ut ait S. Ambros. *Vult Deus prudenter sibi serviri, ne nimietate (laboris vel abstinentiæ) debiles efficiamur, et postea medicorum suffragia requiramus*. Cæterum ad necessitatem, non ad voluptatem id concedit Paulus, unde ait: *Uttere, non frueri, eoque modico*. Pulchre S. Greg. XX. moral. c. XXI. « Pensandum est, inquit, quod chorda in cithara si minus tenditur, non sonat: si amplius, raucum sonat. Sic virtus abstinentia aut omnino nulla est, si tantum quisque corpus non edomet, quantum valet: aut valde inordinata est, si corpus atterit, plusquam valet. » Sed quid ad hæc Lutherus? Pulchre ex illa Pauli concessione argumentatur: Apostolus modicum vini, puta cyathos aliquot præscripsit Timotheo velut infirmo, qui plus vini non ferebat: nobis vero utpote sanis et stomacho valentibus multo utendum est; puta non cyathis, sed amphoris. At bone vir, Timotheus cum sanus esset, aquam bibit, utique apostolo probante ac nisi infirmus factus esset, vinum ei suavit non esset. Sed talem prophetam talis glossa decebat. Nisi ergo corpori aliquid subtrahamus, nullum gratum Deo sonum edet: si plus æquo subtraheremus, corpus rumperemus: mediocriter ergo tensa chorda Deum lætificabimus. Porro immodicum ægros extinguit, quod inter alios plurimos contigit Henrico Lusitano, cui febricanti Romæ suadet Christoph. Fischerus, ut ne medicum audiret, sed bonum potius vinum biberet, simulque jussit adferre pinum Creticum quadrimum, propinavitque ægro, jubens esse bono animo. Verum ut ille persuasus hausit, mox intercluso spiritu cœpit animam agere, Eras. in adag.

VI. Denique, cum ad exhilarandum etiam animam moderate potatur. Ad hunc enim finem etiam a Deo est creatum, ut de Noe dixi, eoque spectat id Eccles. c. XXXI. *Exultatio animæ, et cordis, vinum moderate sumptum*. Optime Athenæus, l. I. c. XXI. sic aliquando Socratem dixisse refert: « Videntur mihi virorum corpora pati,

CONCIO III.

QUAM STULTE ELIGANT MUNDI SECTATORES VINUM BONUM IN HAC VITA, ET IN ALTERA DETERIUS.

I. Quia spiritus melioribus, eligunt deteriora. — II. Quia mercedem eligunt ante laborem. — III. Quia pro modica dulcedine eligunt sibi dolores incomparabiles. — IV. Quia pro brevissima delectatione emunt æternos cruciatus. — V. Quia sobrii et intelligentes de summa felicitate ad summam miseriam se præcipitant.

THEMA.

Omnis homo primum bonum vinum ponit; et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Jo. II.

Sapientissimus ille rex Salomon, Prov. XXIII. sapientissimum nobis dat consilium: *Cum sederis, ut comedas cum principe, diligenter attende, quæ posita sunt ante faciem tuam, et statue cultrum in gutture tuo*. Princeps iste Deus est, qui mensam nobis in hac vita præparavit opiparam, et variis ciborum generibus, additis etiam cupidis et deliciis, quia omnia propter nos et in usum nostrum creavit, interim tamen observat nos, quomodo in hac mensa conversemur, quanto moderamine, qua discretione ea fruamur, num potius voluptatem, an honestatem, cum nostra salute et Dei gloria quæramus. Atque hic est culter statuendus in nostro gutture, discretio videlicet et prudentia, qua attendamus, qua ratione fruamur bonis istis. Si enim involemus in prima statim, et quæ videntur optima præsentis vitæ fercula et vina, tum ad finem mensæ, et initium alterius vitæ apponetur id, quod deterius est. Sin autem parce et moderate illis utamur, tunc depromet Christus symposiarcha noster vinum illud bonum, quod eo usque servavit. Statuendus ergo culter est, non in quadra, sed in gula, ut ei præscindat et prohibeat prava mundi fercula et carnis oblectamenta. At vero quid contigit? Plerique mortales involant in præsentia hæc et vilissima bona, non expectantes futura. Id quod architrictinus indicat, cum ait: *Omnis homo primum bonum vinum ponit*. Sed quid ad finem? *Tunc id quod deterius est*. Contrarium nos Christus docet, ipsa Dei sapientia, qui ad finem convivii suum illud vinum omnium nobilissimum deprompsit? Ut nos doceret statuere cultrum in gula, et differre appetitum nostrum usque ad alteram vitam. Insanit ergo mundus ejusque sectatores, dum præsentia eligunt, futura vero in postremis habent: quod hic ostendemus.

I. Quia eligunt hic meliora deliciarum vina spiritibus quæ in altero sæculo sequuntur, longe

quod plantæ, quæ in terra natæ fuerint. Illæ siquidem ubi cæli nimis imbris irrigatæ sunt, nullo se pacto possunt erigere, neque auris perfiantur. Verum ubi quantum sufficit, biberunt, et recte feliciter surgunt. Sic nos etiam sumus affecti. Nam si potum frequentiore hauriamus, statim et mens et corpora nostra ab æquitate declinant, ac ne respirare, nedum dicere quidquam possumus. Quod si nobis pueri in minora pocula irroraverint, si vino non coacti ebri fieri, verum leviter commoti, in comitatem lætitiæque convertimur. » Idem insinuatur Psal. CV. cum dicitur vinum creatum, *ut lætificet cor hominis*. In Heb. XI. habetur: *Cor enos, hoc est, cor afflicti et mæsti*.

Hoc sensu facile mihi persuadeo lætificasse vinum in hodiernis nuptiis non modo homines, sed etiam Christum; quia non dubito bibisse omnes cum moderamine et hilaritate. At vero quando ad ebrietatem usque bibitur, quando grandioribus poculis certatur, quando bibendi finis non est, jam hominem non lætificat, sed mæstificat, morbificat, mortificat. Nam primo, nonne molestia est bibere cum non sitias, imo abhorreas? Deinde, nonne hinc capitis gravedines, ventriculi cruditates, nervorum contradictiones, podagra, morbi, plurimæque ociissimæ mortes? Nonne hinc peccata plurima, pœnitentiæ, luctu pœnitentiæ expianda? Nonne ebrietas ipsa culpa luctifica et lethifera est? Lætificet igitur nos et Deum, non luctu tristitiæque afficiat. Nemo invitus, plus æquo bibat, aut propinet alteri, aut necessario propinandum putet, nec ad temulentiam usque compotet.

Denique, vel maxime Deum lætificat, quando una cum moderamine adjungitur Dei laus et gratiarum actio. Hinc Hebræi, in tract. Beracoth, c. VI. hanc tradunt causam, cur vino lætetur Deus, quia ad vini potum debent homines Deum laudare, ita ut ibidem dicat R. Jonathan hæreticos esse, qui non dicunt *schirach* seu psalmum *laian*, id est, super vino.

Non dubito convivas his nuptiis una cum architrictino laudasse Christum, pro tam bono vino, sibi propinato, idque Christo gaudium cordis fuisse, sicut e contra, cum Dei dona sine Dei commemoratione ac laude quasi pecudes absumimus, dolorem ei creamus. Quisquis ergo vino Deum lætificare cupit, hæc, quæ diximus, observet: *Ut et qui seminat simul gaudet, et qui metit*, Joan. IV.

melioribus. Solet enim Christus, ut ex hodierno evangelio colligitur, prius dare vilis vinum, melius reservare, ad finem vitæ scilicet hujus, seu in alterum sæculum. Mos hic etiam communiter servatur in conviviis, ut initio dum homines famem, viliora, quæ famem saturent, apponantur, uti caro bubula aut vitulina, postea primum delicatoria et rariora, quare sicut is, qui famis impatiens, primis statim ferculis se implet, et exsaturat, postea ubi meliora se qui videt, dolet se jam saturum, vesci his cupediis longe melioribus non posse: sic contigit mundi amatoribus, qui nimia sæcularium honorum cupiditate æstuantes involant in illa, seseque ingurgitant; deteriora enim eligunt, ut futurorum bonorum, centies millies meliorum, incapaces fiant. Si viator æstuans et sitis impatiens antequam ad hospitium veniat, bibat e lacuna; dolet postea se tam vili et insipido potu sitim sedasse, cum jam posset optimo vino. Ita fere accidit guloso illi Esau, qui tam calido appetitu ferebatur erga rufam illam pulcem, quam coxerat Jacob, ut pro ea daret jus primogenituræ suæ, quo nimirum ingluviem suam mox satiare. Unde secundum Hebr. textum dixit: *Imple me de rufo isto*, ubi nos: *Da mihi coctionem hanc rufam*. Verum in malum suum implevit se. Sic enim lentis vilissimo edulio repletus incapacem sese reddidit paternæ benedictionis, majoratus et multorum bonorum, quæ præripuit ei Jacob, Gen. XXV. Non dedit Deus manna Hebræis, quamdiu ex farina Ægypti vivebant: nec oleum Elisæi potuit implere vasa illa viduæ, quæ jam rebus aliis vilioribus plena erant. Nullo modo credendum aut existimandum est, voluisse Deum hominibus præbere in hac vita præstantiorem mensam, et ibi viliores; hic enim gratis alit nos, tam malos quam bonos: ibi pascet tantum bene meritos; multo igitur lautius. Unde in oratione Dominica præcise petere jussit panem quotidianum. De alterius vitæ mensa longe aliter loquitur per Isaiam, c. XXIV. *Faciēt Dominus exercituum omnibus populis (electis) in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ, convivium pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ*. Opulentum quidem et opiparum satis convivium apparavit Deus hominibus, etiam in hoc sæculo: mundum inquam, varia amœnitate, delectatione et rerum copia instructum; sed partim ad ostendendam suam opulentiam et liberalitatem, qua possit ac paratus sit longe plura ac meliora dare bene meritis, qui hæc exhibet immeritis; partim ad exercitium nostrum, ut probet nostram virtutem, fidem, spem, charitatem, temperantiam; quid ea possit adversus mundi oblec-

tamenta: an credamus in Deum hic exercentem servos suos, ibi remunerantem: an ipsius bona velut servi fideles non prodigere et dissipare, sed parce et modeste cum gratiarum actione delibare potius, quam devorare velimus, an ipsius amori hæc omnia postponere et propter illum despiciere: an denique hæc terrena cœlestibus ejus bonis præferre. Ergo sicut bene morati hospites, invitati ad mensam magnatis alicujus opiparam, non involant in cibos, nec sese ingurgitant, sed modestiæ memores eos potius delibant, aut parce saltem quæ apponuntur comedunt: ita nos sedere in hoc mundi convivio decet. At licet hæc præsentia appareant magna et miranda, quia scilicet oculis nostris admota sunt; cogitandum tamen revera exigua et nulla esse respectu futurorum, quæ quia hinc longe absunt, parva esse putantur: sicut globum terræ, quia præ oculis est, magnum æstimamus: solem vero quia longe abest, parvum, cum sit centies sexagies major tota terra. De illis enim bonis ait apostolus: *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se*, I. Cor. II. ̄. IX. Non æstimavit Esau jus primogenituræ, quando illud vendidit: *Quid mihi proderunt primogenita?* inquit. Verum ad extremum, cum pater moriturus benedictionem ei subtraxit, tunc agnosceere cœpit suam insipientiam, cum irrugiit clamore magno.

II. Quia eligunt prandium et mercedem antequam laborent, quo fit ut post labores careant, famescant et incœnati abeant. Sic egit filius prodigus patri dicens: *Da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit*, qua dissipata esurire cœpit; et ne porcorum quidem siliquas habere potuit, perissetque fame prorsus, nisi resipuisset. Idem agunt servi illi prodigi, qui ante finem anni suum stipendium, seu simul seu per partes exigunt ab heris, et acceptum dissipant; postea exacto laboribus anno vident alios conservos, qui melius sapuerunt, sua accipere stipendia, ipsi vero cum dolore recepisse se jam ante mercedem audiunt, cum ea maxime egerent ad comparandas sibi vestes, aliaque necessaria. Horum similes mundi sectatores præripiunt sibi in hoc mundo partem suam, quam in altero primum sæculo accipere deberent, dicuntque cur dissolutis illis, Sap. II. *Coronæ, hinc nos rosas antequam marcescant: nullum pratium sit, quod non pertranseat luxuria nostra: nemo nostrum exorsit luxuriæ nostræ, ubique relinquamus signa lætitiæ, quoniam hæc est pars nostra, et hæc est sors nostra*, q. d. quia post mortem nullam aliam partem aut mercedem expectamus. Vident ergo

Isti sibi in altero sæculo nihil amplius sperandum, et verum quidem dicunt, sed quam id aliquando sentiant! Unde c. V. postea exclamant: *Ergo erravimus, nos insensati, etc.* sapuit e contra ille qui dixit: *Portio mea in terra viventium*, Ps. CXL. Accipiunt hic munera solum, uti filii concubinarum ab Abraham, Gen. XXV. fundi stabiles et plena hæreditas dantur Isaaco. Ubi S. Isidorus ait: *Dantur munera filii concubinarum, id est, carnalium, sed non perveniunt ad regnum promissum, quia carnalia lucra sequuntur, solus Isaac est hæres*. Qui providi et prudentes sunt, parcunt superfluis sumptibus, dum juvenes et robusti sunt, detrahunt subinde sibi aliquid in victu et vestitu, quò peculium aliquod colligant pro futura senectute, ut habeant unde vivant, cum jam lucrari nihil possunt. Idque a teneris docentur filii a parentibus, suum ut thesauriculum sibi reponant. Qui hoc non faciunt, incidunt multoties cum senuerint, in extremam calamitatem, ipsamque mendicitatem, non solum maximo suo dolore, sed etiam confusione. Idem expectare debent filii hujus sæculi, juxta id Prov. XI. *Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit æstate, filius est confusionis*.

III. Quia pro haustu vini dulcis emunt sibi fel et dolores, quos inde contrahunt, incomparabiles. Compertum habent ebrios, quam mercedem eis rependat vinum immoderate haustum, præsertim dulce et potans. Inde enim dolores capitis, membrorum tremor, nausea ciborum, vomitus, etc. Sed nihil hæc ad eos dolores, qui consequuntur filios hujus sæculi, his transitoriis bonis et mundi voluptatibus ebrios. Hi sunt vermis conscientiæ et cruciatus inexplicabiles ipsius gehennæ, respectu quorum præcedens illa voluptas non est nisi gutta respectu maris, punctum respectu cœli. Prædicat illis hanc miserabilem sequelam imprimis S. Scriptura plurimis in locis, uti Prov. XXIII. *Ne intuearis vinum quando flavescit, cum splenderit in vitro color ejus: ingreditur blande, sed in novissimo mordebit ut coluber, et sicut regulus venena diffundet*. Utique illud Deut. XXXII. *Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile*, et hoc est vinum illud deterius. Deinde ipsum etiam naturæ lumen, et propria conscientia. Testis imprimis Fridericus imper. de quo Æneas Sylv. l. IV. com. c. XXXVII. ita scribit: « In terra Austria cum obiisset unus ex primoribus annos natus 93. qui vitam inter voluptates illecebrasque nulla unquam valetudine offensam duxisset, ignotaque illi omnis calamitatis, omnis mœstitia fuisset, idque Friderico Cesari narraretur: Et hinc, inquit ille, immortales animas censere licet. Namque si Deus est, qui

I.

hunc mundum gubernat, ut philosophi et theologi docent, cumque justum esse nemo negat, profecto alia loca sunt, ad quæ post mortem animæ migrant, ibique pro factis aut mercedem aut pœnam accipiunt. Nam neque hic bona sua præmia, neque malis sua supplicia reddi videmus. » Sensit hoc epulo ille, quando se in tormentis et flammis constitutum vidit propter immodicas illas delicias, quas habuit in vita: auditque ab Abrahamo meritas se pœnam dare: *Quia recepisti bona in vita tua et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris*, quasi justitia exigat istam commutationem, ut qui hic secundum carnem bene habent, illic crucientur: et qui hic male, illic solatiis perfundantur. Hoc nimirum significabat illa manuum commutatio in patriarcha Jacob, quando dextram posuit super Ephraim, natu minorem, sinistram super Manassen majorem: commutatis decussatim manibus, Gen. XLVIII. cum tamen hunc ad dextram, illum vero ad sinistram patris collocasset, Joseph, optans ut major præferretur minori, id enim Dei nutu factum ad indicandam quod ii, qui hic cum Lazaro patiuntur et abjecti a mundo vivunt, ibi delectationes in dextera Dei reperient: alii, qui cum epulone recipiunt bona in vita sua, ad sinistram. judicis inter hædos et damnatos stabunt. Rem tali similitudine declarat Didacus Stella, in c. XVI. Lucæ: *Dentes quamdiu sani sunt, delicate foventur, lavantur quotidie, purgantur a sordibus, teguntur labris, recreantur cibo et potu; at ubi putrescere aut vermem alere, adeoque cavari incipiunt, tum exosi sunt, appellantur dentes nequam, ex ore exturbantur et abjiciuntur*. Contra pedes, dum vegeti sunt, pessime habentur, totam enim corporis molem sustinere, currere hac illac, sursum deorsum, per aquas et lutum, per aspera et lubrica pergere coguntur; at si casu aliquo deficiant, frangantur aut luxentur, vel podagra infestentur, tunc molli lecto et calore foventur, emplastris, medicamentis recreantur, omnique labore eximuntur, ita ut vix terram tangere permittantur. Sic ergo filii hujus sæculi cum epulone bene quidem habent et habentur, quamdiu hic in divitiis vivunt: at ubi mortis vermis eos apprehendit, excavat et putredine occupat, tum e mundo extrahuntur cum maximo suo dolore (juxta id Eccles. XLI. *Omors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis! Viro quieto et adhuc valenti accipere cibum!*) Et a Deo in altero sæculo abjiciuntur in gehennam. Vicissim servi Dei, qui hic velut pedes vexantur, onerantur, laboribus premuntur, et in cœnum abjiciuntur, cum in morte deficiunt, tum

solatiis recreantur, et ab angelis deportantur ad consortium beatorum cum beato illo Lazaro. Unde subdit ibi Ecclesiasticus: *O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti, et qui minoratur viribus.*

IV. Quia pro brevissima delectatione emunt sempiternos cruciatus: pro brevi deliciarum merenda, coenam miseriarum interminabilem: pro una mellis gutta fauces transeunte, mare felle plenum inexhaustum. O cæcitate hominum! Sanctus Cæsarius, diaconus et martyr Terracinæ in Campaniæ civitate magnam deprehendit gentium cæcitate. Vidi enim in ea, egregia specie juvenem, nomine Lucianum, splendide ornatum, deliciis affluentem, et lasciviis vacantem, magno ab omnibus in honore habitum. Cæsarius ergo ex Africa eo delatus sciscitatur, qui sibi vellet ille luxus adolescentis. Cui responsum, quod destinatus sit ad calendas Januarias in deorum hostiam pro expianda patria, quem in finem ad sex vel octo menses genio prius indulgeat, et quidquid desiderat, ad manum habeat, iis vero elapsis cataphractus cum phalerato equo ex præalto monte præcipitem se in mare daturus sit pro salute reipublicæ, ut in ejus actis, 1. novembr. apud Surium et Baronium. Qui videtur vobis de hoc juvene? Num aliquis vestrum est, qui ejus aleam subire vellet? Neminem existimo adeo insanire. Et tamen interim hoc agunt, quotquot vitam suam deliciis mundi et voluptatibus addicunt. Cum enim sciant sibi imminere præcipitium in abyssum, eligunt nihilominus ad paucos vitæ hujus annos genio indulgere, deliciis, divitiis, honoribus circumfluere, sicque demum ad mare tormentorum inexhaustum et sempiternum desilire, unde nunquam emergant. Nam, ut S. Chrysostomus, homil. I. in Genesim ait: *Voluptas brevis et temporaria, dolor autem perpetuus et sine carens.* Quod bene insinuavit epuloni Abraham cum dixit: *Recepisti bona in vita tua, nunc autem cruciaris:* non ait: *Cruciatus es,* sicut ait: *Recepisti;* sed: *Cruciaris,* quia voluptas transit, cruciatus autem manet sine fine. Unde Chrysostomus, concione prima de Lazaro: «*Quot annis, inquit, vis illum (epulonem) hic pecuniis fuisse fruitum? Vis poneris centum? Ego vero etiam ducentos pono, pono trecentos, pono bis tantum et si vis mille, quod sane fieri non potuit, etc.* Age igitur, cedo, si vis in annis centum vidisset per unam noctem suave somnium, multisque deliciis per somnium frui esset, centum annis puniretur: num his de hoc dicere posset, unicam noctem, qua somniavit, centum annis æquiparari? Dietu absurdum. Nam quod est somnium unum ad annos centum, hoc est præsens vita

ad vitam futuram, imo potius multo minus. Quod est exigua gutta ad pelagus immensum, hoc sunt anni mille ad futuram illam fruitionem. » Atque hoc est vinum illud, de quo Psalm. XXIV. dicitur: *Fæx ejus non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ.*

V. Quia non inebriati (quod fit tantum in conviviis potatorum) sed sobrii intelligentes post vinum dulce bibent acetosum et amarum; cum sentiant acerrime se a deliciis ad dolores, e divitiis ad mendicitatem, ex honoribus ad infamiam, e summa felicitate ad summam miseriam et calamitatem transmigrare; adeoque cum Luciano dicto, de summitate montis in abyssum præcipitari. Nemo enim nescit, graviore casu ad terram allidi eum, qui ex alto cadit, quam qui ex humili: et longe calamitosius esse de honoribus et sceptris detrudi ad stivam aut carcerem, de magnis opibus et deliciis ad mendicabulum et famem, quam in his miseriis natum, enutritum semperque versatum esse. Hinc Dionysius junior a potentissimo Siciliæ regno ob ignaviam dejectus et Corinthi vitam privatam agens, imo plane ad stipem redactus; ita ut metragyrtam agens tympana pulsando, et tibiis modulando, ut scribit Elianus, lib. IX. variar. hist. cap. II. alios etiam pueros docendo, vitam toleraret: si quis ipsi molestus esset, dicebat: *Quam beati sunt qui a puero infelices fuerunt?* Stob. serm. CVI. de insper. event. Non adeo sentiunt suas miseras, qui semper miseri fuerunt, uti sentiunt illi, qui aliquando felices erunt. Cum æstualet Jonas, hederæ subito exorta umbraculum ei fecit, quo facto lætatus est lætitiæ magna, ait sacer textus, Jonæ III. at ubi die postero exaruit hederæ, majori tristitia correptus est, quam prius, cum nullam haberet umbram; adeo ut indignaretur et angustiaaretur mortem sibi imprecans præ impatentia nimii æstus dicens: *Melius est mihi mors, quam vivere.* Ita nimirum post habitas delicias acrius sentitur et ægrius toleratur miseria. Sentient hoc suo tempore sectatores hujus mundi et deliciarum, ubi eis spoliabuntur, et redigentur ad extremas illas miseras, dicentque: *O utinam nunquam felix, nunquam dives, nunquam princeps fuisset! Sensere certe hoc viri, qui in magnis dignitatibus vitam alioquin bonam duxere, sibi metuentes, ne qui hic deliciis, etiam statim ipsorum concessis atque licitis perfructi, vinum bonum præbiberunt, ibi cogerebant bibere deterius.* Paulus III. pontifex animam agens dicebat: *Mallet me subjecisse coquo familiæ Capuccinorum, quam hanc Deo proximam, sed ad decem annorum curricula dignitatem sustinuisse,* apud Paul. Jovium in ejus vita. Cardinalis Alexandrinus Pii V. nã-

pos jam moriturus: *Quam, inquit, in hac hora optarem totam vitam in religione mea (fuerat enim Dominicanus, æque ac Pius V.) transegisse; sane jam mallet me tota vita servisse loco monasterii mei, quam cardinalem egisse,* refert Cornelius, in cap. III. Apocalyp. Similiter Conradus cardinalis ex Cisterciensi familia assumptus, moriens aiebat: *Utinam in villario meo (monasterio Cisterciensis ordinis) inter fratres semper scutellas abluisset!* Refert Christianus Henriquez, in fascic. Cisterc. ordin. p. I. Novi quemdam, ait noster Octavianus de Tufo, in cap. VII. Ecclesiastici, qui e Dominicanorum familia tyro eductus, ingentem honoris cathedram conscendit, et morti proximus dixit: *Quam libentius morerer janitor religiosæ illius familiæ!* Quibus addo reges etiam, et imprimis Davidem, qui priori non absimile votum edidit, Ps. LXXXI. dicens: *Elegi abjectus esse in domo Dei mei (Hebr. tamquam janitor ad portam sedere) magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum.* Nostro demum sæculo Philippus tertius, rex Hispaniarum, moriens inter alia eruditionis plena verba dixit: *Ne unam quidem ficum valet esse in mundo regem, nec imperatorem. O utinam ego ne uno quidem die rex fuisset!* Et ad confessarium e societate nostra conversus: «*Contestare meo nomine mortalibus, fuisse regem, atque imperatorem ad nihil aliud inservire, quam ad terrorem, quam ad tormentum in hac hora; quod fuerit. Felicis mihi contigisset totos 22. annos in ipsa Thebaide anachoretam transegisse. Sum quidem (heu me!) periculo æternæ mortis proximus.* » Refert Bened. Ferdinandus, in caput XXXV. Geneseos, sect. XII. Hæc ille ex magna animi demissione.

Videat igitur nunc unusquisque nostrum, quid in re tanti momenti eligat: vinum ad initium mensæ dulce, et post quod deterius est, an e contra amarum in præsentem, et dulce in altero sæculo.

CONCIO IV.

PIA INTER CONJUGES CONTENTIO.

Certare se conjuges de virtute debent. — I. Certant amore. — II. Certant honore. — III. Patientia et supportatione mutua. — IV. Pietate et probitate.

THEMA.

Quid mihi et tibi est mulier? Joan. II.

Elianus Romanus historicus, lib. XII. c. XXXVIII. scribit: *Apud Sacas, si quis puellam uxorem ducere cupit, pugnam cum ea suscipit: et si illa*

superior sit, captivum abducit atque imperium in eum tenet: sin inferior regitur ab ipso. Certant autem non de vita, sed de victoria. Optarem, auditores, ut Christiani conjuges tali vel simili modo inter se certarent, de victoria, non de vita: de meritis et virtutibus, non de fragili imperio: denique de corona gloriæ cœlestis, non de gloria humana. Optarem ut certarent, quo modo in hodierno evangelio videntur certasse Christus Dominus ejusque sanctissima mater de amore videlicet. Vidit mater defunctum vini, ergo ne confunderentur novi conjuges, vinum illis petiit. Christus autem præter hoc vidit etiam in discipulis suis aliisque conviviis fidei defectum; ergo ut suam gloriam et divinitatem illis manifestaret, differre adhuc miraculum voluit donec vini defectus pluribus pateret. Non fuit igitur Christi verbum, licet acrius ad speciem, nisi amica concertatio cum amantissima matre de tuendo honore proximorum, et promovenda gloria Dei. Tale cuperem esse certamen inter conjuges. Sed quibus de rebus potissimum? Audiamus.

I. Certare inter se deberent amore, et magna vi contendere, ut alter alterum vincat. Ita membra unius corporis se invicem diligunt, et quasi dilectione certant. Si enim pedes ligati sint, conantur manus eos exsolvere: si manus ligatæ, dentes vincula lacerare, vel pedes fuga salutem querere, vel pro manibus pugnare. Manus ictui se objicit pro capite vel latere. Jam autem conjuges sunt duo in carne una seu una caro, ideoque Deus Adamum et Evam non seorsim, uti alia animalium paria, sed Evam ex Adami latere, et quidem sinistro, qua parte cor est, fecit, ut vir uxorem velut costam et compartem suam, vicissim uxor virum velut membrum suum diligeret. Unde apost. ad Eph. ait: *Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed fovet et nutrit eam, sicut Christum Ecclesiam,* qui ut paulo ante dixit: *Seipsum tradidit pro ea.* Hujusmodi amorem cernere erat in patriarcha Jacob, qui obviam pergens Esau, fratri non de se, sed de suis conjugibus tantum sollicitus erat. *Valde eum timeo,* inquit, *ne forte veniens percutiat matrem cum filio,* Gen. XXXII. Vicissim Michol pro Davide, viro suo, quando advertens eum quæri ad necem, et custodiri domum suam, dimisit eum per fenestras, ut fugeret, ejusque loco statuam in lecto posuit, ad custodes eludendos; adeoque se pro ipso regis iræ ac furori objicit, ut virum salvaret, I. Reg. XIX.

Pulcherrimum hoc certamen est, in quo victricem se ostendit Sanctia conjux comitis Castellæ, quæ incarcerato a Legionensium rege, marito,